

Fa uns quants anys, la construcció d'una de les branques del metro de València tragué a la llum els vestigis de l'antic Palau Reial de la ciutat. El fet provocà certa polèmica al voltant de si calia o no deixar les troballes a la vista i modificar per tant el traçat de la línia del ferrocarril subterrani, però la veritat és que el que aparegué era ben poca cosa: un fragment de columna sobre un sòl de pedra de petites dimensions. S'optà per rescatar les pedres venerables, dur-les a algun museu i continuar amb les obres. L'ocasió va servir perquè es debatera sobre els límits del conservacionisme arqueològic i la seua utilitat, i per rescatar-ne en postals i làmines regalades pels diaris l'aspecte que, segons els gravats del segle XVIII, tingué aquell palau.

I tanmateix, tot i que era el moment propici, no hi hagué cap discussió sobre un dels fets més infamants per a la història monumental valenciana: la seua demolició.

L'any 1811, les tropes del general espanyol Blake, enviades per les Corts de Cadis a la defensa de València davant l'avanç de les tropes franceses, van decidir d'assolar-lo, per por que els francesos l'utilitzaren com a guarnició en el setge de la ciutat. El palau havia estat construït per Jaume I sobre la fortalesa àrab de Ibn-al-Aziz, i després de passar per successives ampliacions i reformes s'havia convertit en la residència dels virreis de València. La reina Germana, viuda de Ferran el Catòlic, i el seu tercer marit, el duc de Calàbria, l'havien convertit en la residència oficial i després de fer-ne les darreres modificacions hi havien

Estranyes maniobres militars

Jordi Sebastià

"Els invasors francesos van ser molt més respectuosos que no els 'defensors', i gràcies a això podem passejar avui per les sales de l'antic Sant Pius V. Molts anys després, uns altres –plenament locals i legitimats per les urnes– volen que el Cabanyal tinga el mateix destí que el Palau Reial"

instal·lat la seua petita cort, on es generà una incipient vida cortesana. Segons les descripcions de l'època –potser exagerades–, el palau tenia tantes cambres com dies té l'any.

La situació retirada i pròxima a la vegada, a l'altra banda del riu i fora de l'antiga muralla, propicià que es convertira en un lloc d'esplai i tranquil·litat, envoltat de les fonts i jardins que avui constitueixen el parc dels Vivers, el més popular de la ciutat. La maniobra de Blake va ser ràpida i contundent –del palau, no en quedà ni una pedra– però, estratègicament, era absurda i no va servir de res davant l'avanç de l'exèrcit del general francès Suchet. Els francesos ni tan sols van entrar a la ciutat pel nord, on es trobava el palau. Els historiadors es divideixen entre aquells que, duts per la sensibilitat moderna abominen de la mesura i els que, més discrets, la qualifiquen d'"estranya i poc eficaç maniobra militar".

Blake va fracassar en tots els seus intents d'aturar un exèrcit que, encara que era inferior en nombre, estava molt millor preparat i equipat que no les seues tropes irregulars i inexperients. L'únic que va fer bé va ser destruir el palau i encara sort que Suchet hi arribà abans del que els espanyols havien previst. En paraules del mestre Sanchis Guarnier: "si es salvà el casal de Sant Pius V –on ara hi ha el Museu de Belles Arts– fou perquè Suchet arribà abans que no hi hagués hagut temps de derrocar-lo." Resulta temptador imaginar els exèrcits francesos acostant-se cap a València mentre els que en teoria havien anat a defensar-la s'afanyaven a destruir un dels seus monuments més importants.

No sóc especialista en l'època però m'agradaria molt poder consultar fulls i publicacions a la recerca d'alguna opinió contrària a la destrucció del palau. Malgrat el fervor fanàtic contra el francès que el Palleter i alguns frares ultraconservadors havien encomanat a la població, potser no tothom estava d'acord amb les curioses i maldestres maniobres de Blake.

Els invasors francesos van ser molt més respectuosos que no els "defensors", i gràcies a això podem passejar avui per les sales de l'antic Sant Pius V. L'episodi podria ser una trista anècdota si no fóra perquè molts anys després, i amb excuses molt menys convincents que una guerra, uns altres governants –aquests plenament locals i legitimats per les urnes– es plantegen continuar la tasca de Blake i fer que un barri, el del Cabanyal, tinga el mateix destí que el Palau Reial. L'exèrcit de Suchet ens va envair en nom de la Il·lustració però em fa l'efecte que, sobretot en això, va fracassar.